

Få en snak om undervisningsmiljø – temakort til indskoling

12 temakort, der illustrerer forskellige situationer fra en skolehverdag, giver afsæt for, at eleverne overvejer og diskuterer, hvad undervisningsmiljø er, og hvordan det spiller ind på deres velbefindende i skolen – på godt og ondt.

Illustrationer og spørgsmål til dialog

På forsiden af hvert temakort er der illustreret en problemstilling i undervisningsmiljøet, fx en mobbesituation. På bagsiden af kortene er der en række spørgsmål, der skal sætte eleverne i gang med at diskutere de problemstillinger i undervisningsmiljøet, der er belyst på det pågældende kort.

Spørgsmålene er bygget op på en sådan måde, at eleverne skal starte med at beskrive den konkrete situation og de følelser og dilemmaer, der er i spil på kortet. Herefter ledes eleverne til en mere handlingsorienteret diskussion: Hvad kan man eventuelt gøre for at ændre situationen?

Som en hjælp til at strukturere diskussionen er spørgsmålene inddelt i grupper, der omhandler et bestemt område eller nogle bestemte personer på billedet. Hver gruppe har sin egen farve.

Klassen inddes i ca. 5 grupper. Eleverne skal sidde, så de løbende kan orientere sig på deres egne temakort i diskussionen af de forskellige spørgsmål.

Undervisningsmiljø – kort fortalt

Undervisningsmiljø handler ikke kun om, at eleverne skal lære at læse, skrive, regne osv., men også om, at de er glade, trygge og veltilpasse i skolen. Undervisningsmiljøet består af tre dele:

- Det psykiske undervisningsmiljø
- Det fysiske undervisningsmiljø
- Det æstetiske undervisningsmiljø

● Psykisk undervisningsmiljø

Det psykiske undervisningsmiljø handler om, hvordan eleverne trives med hinanden, deres lærere, de faglige krav og udfoldelsesmulighederne i undervisningen. Fx berører det spørgsmål som:

- Har eleverne venner i skolen? (temakort nr. 1 og 4).
- Bliver eleverne mobbet? (temakort nr. 1).
- Har eleverne et godt forhold til lærerne? (temakort nr. 2).
- Føler eleverne sig ensomme? (temakort nr. 4).
- Er der en god omgangstone? (temakort nr. 2 og 5).
- Føler eleverne sig trygge? (temakort nr. 1 og 2).
- Er de faglige udfordringer tilpasset elevernes behov? (temakort nr. 3).
- Har eleverne adgang til støtte og hjælp, hvis de har problemer? (temakort nr. 6).

● Fysisk undervisningsmiljø

Det fysiske undervisningsmiljø handler blandt andet om sundhed, ergonomi, indeklima og sikkerhedsmæssige forhold. Fx berører det spørgsmål som:

- Er der mulighed for at bevæge sig i løbet af skoledagen, fx på legepladsen, i gymnastiksalen eller på boldbaner? (temakort nr. 9).
- Er der ordentlige stole og borde at sidde ved i klassen? (temakort nr. 8).
- Er der en passende temperatur i klassen, eller er der altid for varmt eller koldt? (temakort nr. 7).
- Er der en ordentlig belysning i klassen? (temakort nr. 7).
- Er der ordentlige toiletter? (temakort nr. 10).

● Æstetisk undervisningsmiljø

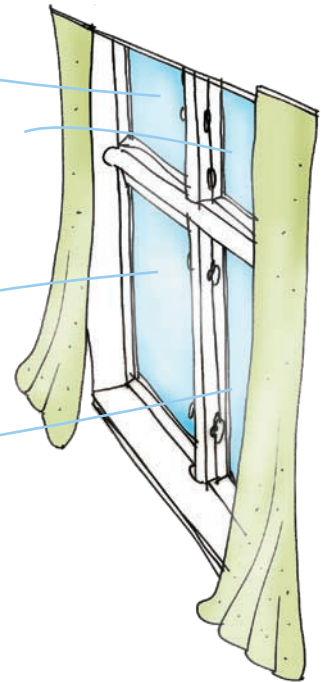
Det æstetiske undervisningsmiljø handler om, hvordan omgivelserne påvirker eleverne i dagligdagen. Det handler fx om, hvordan arkitekturen (hvordan rummet er bygget og indrettet) støtter elevernes fysiske behov for at kunne bevæge sig, og hvordan rummet gør det muligt at undervise på forskellig vis og at opnå kontakt, samarbejde og dialog med hinanden. Fx berører det spørgsmål som:

- Kan eleverne lide at være i klassen? (temakort nr. 11 og 12).
- Får eleverne lyst til at lære noget, når de er i klassen? (temakort nr. 11 og 12).
- Er der pæne farver på væggene og en flot udsmykning? (temakort nr. 11 og 12).
- Flyder det med skrald i klasselokalet? (temakort nr. 11).
- Er der nogle gode og hyggelige opholdssteder på skolen?
- Er der hærværk på skolen?

Det fysiske, det psykiske og det æstetiske undervisningsmiljø spiller sammen og påvirker hinanden. Fx kan det fysiske og æstetiske undervisningsmiljø have indflydelse på elevernes psykiske trivsel:

Hvis der er en dårlig udluftning eller akustik i klasselokalet kan det betyde, at eleverne bliver stressede eller irriterede - og derfor er mere korte for hovedet over for deres klassekammerater. Det kan medføre en dårlig stemning i klassen, som kan påvirke elevernes sociale trivsel.

Elevernes rettigheder og pligter

I 2001 trådte Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø i kraft. I daglig tale kaldes den Undervisningsmiljøloven.

Loven skal sikre, at alle elever og studerende har et sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt undervisningsmiljø, der fremmer deres muligheder for udvikling og læring.

Eleverne har ikke kun rettigheder, men også pligter. Blandt andet har eleverne pligt til at medvirke til at gøre skolen til et rart sted at være – det er ikke kun de voksnes ansvar.

Eleverne har fx pligt til at:

- tage ansvar for sig selv og deres kammeraters trivsel
- deltage aktivt i at forbedre skolens undervisningsmiljø
- bekæmpe mobning eller hente hjælp, hvis de oplever, at de selv eller andre mobbes
- bidrage til en ordentlig omgangstone
- søge hjælp hos de voksne til problemer, som de ikke selv kan klare
- bidrage til at alle har det godt i klassen og i skolen.

dcum.

Beskrivelse af temakort

1 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: at mobbe, at blive mobbet, at være tilskuere til mobning

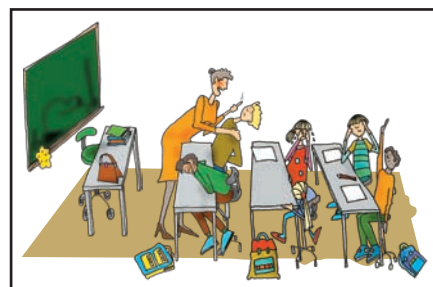
Kortet viser en situation, hvor en gruppe elever mobber en anden elev i skolegården. De elever, der mobber, er ældre end den, der bliver mobbet. Nogle af eleverne er tilskuere til mobningen, men gør ikke noget for at stoppe den – de kigger væk. Andre af tilskuerne går aktivt ind og hjælper den, der bliver mobbet ved at samle hans ting op. Kortet giver afsæt for en snak om mobning, samt de følelser, dilemmaer og handlemuligheder, der er i forhold til dette emne – fx hvordan er man en god kammerat, hvis der er mobning eller dårlige fællesskaber i skolen?

2 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: at have gode/dårlige relationer til sine lærere, at være tilskuere til andres dårlige relationer

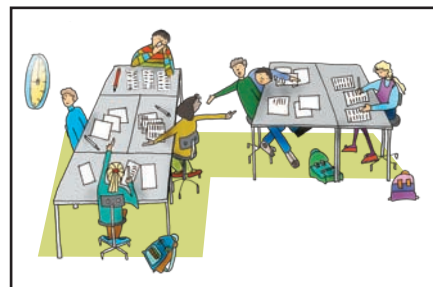
Kortet viser en lærer, der taler og agerer nedsættende over for en elev i klassen. Der er både aktive og passive tilskuere til situationen. De passive kigger væk og tør ikke konfrontere læreren, de aktive prøver at kommunikere med læreren og sige fra over for lærerens opførsel. Kortet åbner blandt andet for diskussioner om, hvordan det føles at være i sådan en situation, samt hvordan eleverne kan gribe en situation an, hvor det er en voksen, der opfører sig forkert.

3 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: at opleve at faglige opgaver er for lette/for svære, at være tilskuere til andres problemer med lektier/opgaver, at samarbejde

Kortet viser, hvordan flere elever i klassen oplever, at opgaverne er for svære, mens andre synes, at de er alt for lette. Nogle elever hjælper hinanden, andre sidder alene og har svært ved at løse opgaverne, mens andre igen keder sig, fordi de allerede er færdige med opgaverne. Kortet giver blandt andet grundlag for en diskussion om de følelser, man har, når opgaverne er for lette eller svære. Hvordan kan man hjælpe hinanden og samarbejde om løsningen af opgaverne?

4 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: at være ensom, at se og hjælpe andre der er ensomme, at være en del af et fællesskab

Kortet viser, at nogle elever er ensomme ude på gangen i frikvarteret, selvom der er mange andre elever rundt om dem. Kortet danner afsæt for en diskussion om, hvordan man opdager andres ensomhed, og hvordan man kan få alle med i en leg. Således handler kortet også om det at være en del af et fællesskab – hvorfor er det dejligt at være en del af et fællesskab?

5 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: klassen som et fællesskab, forældreengagement

Kortet viser en situation, hvor klassen og deres forældre deltager i et klassearrangement på skolen, hvor eleverne udstiller deres tegninger omkring et bestemt emne. Kortet åbner for en diskussion omkring, hvad det betyder for klassens sammenhold og trivsel at holde et fælles arrangement for alle elever og forældre i klassen, samt hvordan man sikrer, at alle har det godt til arrangementet.

6 Det psykiske undervisningsmiljø

Stikord: at håndtere konflikter, at have tillid til de voksne, at være tryk i skolen

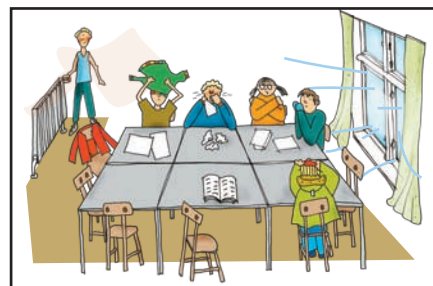
Kortet viser en lærer, der sidder og taler med to elever, der har haft en konflikt. Kortet er grundlag for en diskussion om, hvad eleverne kan gøre, hvis de oplever konflikter – hvem skal de snakke med, hvor skal de gå hen for at få løst konflikten? Der er blandt andet fokus på, hvordan eleverne oplever lærerens rolle i konfliktløsningen – fx hvad skal der til, for at man kan føle sig tryk i skolen, selvom der er konflikter indimellem.

7 Det fysiske undervisningsmiljø

Stikord: at fryse/svede i klassen, at have svært ved at koncentrere sig

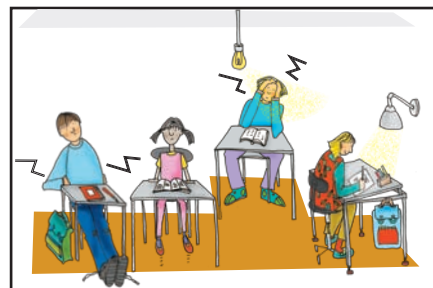
Kortet viser et klasseværelse, hvor nogle elever har det meget varmt, og andre har det meget koldt. Kortet skal blandt andet sætte eleverne i gang med at diskutere, om man kan koncentrere sig, hvis man sveder eller fryser, samt hvordan man kan løse problemer med temperaturen i klassen.

8 Det fysiske undervisningsmiljø

Stikord: at kunne indstille borde og stole i højden, at have en ordentlig belysning, at have svært ved at koncentrere sig

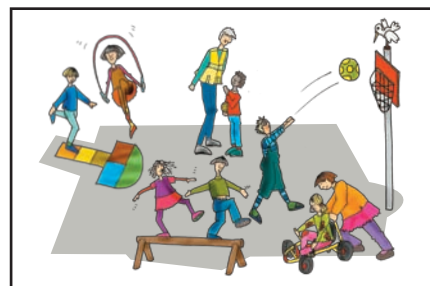
Kortet viser et klasseværelse, hvor nogle elever sidder ved borde og stole, der passer til deres højde, mens andre ikke gør. Endvidere behandler kortet problemstillinger omkring den rette belysning over bordene. Kortet danner basis for en diskussion om, hvordan det føles at sidde ved et bord eller på en stol, der passer til ens højde – har man fx lettere ved at koncentrere sig, når man sidder godt? Derudover kan eleverne diskutere, hvordan man eventuelt kan løse problemerne.

9 Det fysiske undervisningsmiljø

Stikord: at lege i en inspirerende skolegård, at kunne få hjælp af en voksen i skolegården

Kortet viser en skolegård med mange muligheder for, at eleverne kan udfolde sig fysisk. Kortet giver anledning til en diskussion om, hvad det betyder at kunne lege nogle gode lege i skolegården, samt hvad der fx kunne ændres i elevernes egen skolegård. Endvidere behandler kortet lærernes rolle i skolegården.

10 Det fysiske undervisningsmiljø

Stikord: at have rene toiletter på skolen, elevernes medansvar for rene toiletter

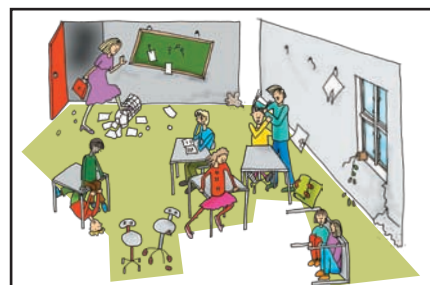
Kortet viser nogle rene og indbydende toiletter på skolen, som eleverne selv tager et ansvar for at holde pæne. Kortet skal blandt andet sætte eleverne i gang med at diskutere, hvordan toiletterne skal være, for at de vil bruge dem, samt hvordan de selv kan være med til at bevare toiletterne i god stand.

11 Det æstetiske undervisningsmiljø

Stikord: at have et klasselokale med rod, støj, manglende udsmykning og revner i væggene, at blive påvirket af et æstetisk dårligt undervisningsmiljø

Kortet viser et klasseværelse med rod, revner i væggene og manglende udsmykning. Kortet danner afsæt for en diskussion om, hvordan man har det i et klasseværelse, der ser sådan ud. Hvorfor er der fx nogle elever, der larmer? Og hvorfor er der nogle, der driller hinanden? Derudover kan eleverne diskutere, hvordan man kan ændre situationen.

12 Det æstetiske undervisningsmiljø

Stikord: at have et pænt og ryddeligt klasselokale med en flot udsmykning, at være motiveret for læring

Kortet viser et klasseværelse, hvor der er ryddet op, og der er en flot udsmykning på væggene. Kortet giver anledning til en diskussion om, hvordan det er at være og lære noget i et klasseværelse, der ser sådan ud. Endvidere kan eleverne diskutere, om der er ting i deres eget klasseværelse, der måske kan ændres.

